

ARTICULI

De quibus convenit inter

Archiepiscopos,

ET

EPISCOPOS

Utriusque Provinciæ,

ET

CLERUM UNIVERSUM

In Synodo, *Londini.*

Anno 1562. secundum computationem Ecclesiæ Anglicanæ,
ad tollendam opinionum dissentionem, & consensum
in vera Religione firmandum.

Æditi auctoritate serenissimæ Reginæ.

LONDINI,
Apud JOHANNEM DAY, 1571.

ARTICULI

DE

ARCHIDUCIBUS

ET

PRINCIBUS

IMPERII

DE

REPUBLICA

VENETIANA

IN

VENETIA

MDCLXXII

De fide in sacro-sanctam Trinitatem.

UNus est *verum, & verus Deus, aeternus, incorporeus, impartibilis, impassibilis, immense potentie, sapientie ac bonitatis, creator, & conservator omnium, tum visibilium, tum invisibilium. Et in unitate hujus divinae naturae, tres sunt personae, ejusdem essentiae, potentiae ac aeternitatis, Pater, Filius, & Spiritus sanctus.*

1.

De verbo, sive Filio Dei, qui verus homo factus est.

Filius, qui est *verbum patris, ab aeterno a patre genitus, verus & aeternus Deus, ac patri consubstantialis, in utero beatae virginis, ex illius substantia naturam humanam assumpsit: ita ut duae naturae, divina & humana, integre atque perfecte in unitate personae fuerint inseparabiliter conjunctae, ex quibus est unus Christus, verus Deus & verus homo, qui vere passus est, crucifixus, mortuus, & sepultus, ut patrem nobis reconciliaret, essetque hostia, non tantum pro culpa originis, veram etiam pro omnibus actualibus hominum peccatis.*

2.

De descensu Christi ad Inferos.

Quemadmodum *Christus pro nobis mortuus est, & sepultus, ita est etiam credendus ad Inferos descendisse.*

3.

De resurrectione Christi.

Christus *vere a mortuis resurrexit, suumque corpus cum carne, ossibus, omnibusque ad integritatem humanae naturae pertinentibus, recepit: cum quibus in caelum ascendit, ibique residet, quoad extremo die ad judicandos homines reversurus sit.*

4.

De spiritu Sancto.

5. Spiritus sanctus a patre & filio procedens ejusdem est cum patre, & filio essentia, majestatis, & gloria, verus ac aternus Deus.

De divinis Scripturis, quod sufficiant ad salutem.

6. Scriptura sacra continet omnia, quae ad salutem sunt necessaria, ita, ut quicquid in ea nec legitur, neque inde probari potest, non sit a quoniam exigendum, ut tanquam articulus fidei credatur, aut ad salutis necessitatem requiri putetur.

Sacra Scriptura nomine, eos Canonicos libros veteris, & novi Testamenti intelligimus, de quorum autoritate, in Ecclesia nunquam dubitatum est.

De nominibus, & numero librorum sacrae Canonicae Scripturae veteris Testamenti.

Genesis.	Secundus liber Paralipomen.
Exodus.	Primus liber Esdrae.
Leviticus.	Secundus liber Esdrae.
Numeri.	Liber Hester.
Deuteron.	Liber Job.
Josua.	Psalmi.
Judicum.	Proverbia.
Ruth.	Ecclesiastes vel Concinator.
Prior liber Samuelis.	Cantica Solomonis.
Secundus liber Samuelis.	4. Propheta Majores.
Prior liber Regum.	12. Propheta minores.
Secundus liber Regum.	
Prior liber Paralipomen.	

Alios autem libros (ut ait Hieronimus) legit quidam Ecclesia,
ad exempla vitæ, & formandos mōres : illos tamen ad
dogmata confirmanda non adhibet, ut sunt

Tertius liber Esdra.	Canticum trium puero- rum.
Quartus liber Esdra.	Historia Susannæ.
Liber Tobia.	De Bel & Dracone.
Liber Judith.	Oratio Manasses.
Reliquum libri Hester.	Prior lib. Machabeorum.
Liber sapientiæ.	Secundus liber Macha- beorum.
Liber Jesu filii Sirach.	
Baruch propheta.	

Novi Testamenti omnes libros (ut vulgo recepti
sunt) recipimus, & habemus pro Canonicis.

De veteri Testamento.

Testamentum vetus, novo contrarium non est, quandoquidem
tam in veteri, quam in novo, per Christum, qui unicus est Me-
diator Dei, & hominum, Deus & homo, æterna vita, humano ge-
neri est proposita. Quare male sentiunt, qui veteres tantum in pro-
missiones temporarias sperasse cōspiciunt. Quanquam lex a Deo
data per Moysen (quoad ceremonias & ritus) Christianos non astrin-
gat, neque civilia ejus præcepta in aliqua republica necessario recipi
debeant, nihilominus tamen ab obedientia mandatorum (quæ mora-
lia vocantur) nullus (quantumvis Christianus) est solutus:

7.

De tribus Symbolis.

Symbola tria, Nycœnum, Athanasii, & quod vulgo Apostolorum
appellatur, omnino recipienda sunt, & credenda, nam firmis-
simis Scripturarum Testimoniis probari possunt.

8.

De

De peccato originali.

9. **P**eccatum originis non est (ut fabulantur Pelagiani) in imitatione Adami situm, sed est vitium, & depravatio naturæ, cujusbet hominis ex Adamo naturaliter propagati : qua fit, ut ab originali justitia quam longissime distet, ad malum sua natura propendeat, & caro semper adversus spiritum concupiscat, unde in unoquoque nascentium, iram Dei, atque damnationem meretur. Manet etiam in renatis hæc naturæ depravatio. Qua fit ut affectus carnis Græce *concupiscentia* (quod alii sapientiam, alii sensum, alii affectum, alii studium carnis interpretantur,) legi Dei non subiceatur. Et quanquam renatis & credentibus, nulla propter Christum est condemnatio, peccati tamen in sese rationem habere concupiscentiam, fatetur Apostolus.

De libero arbitrio.

10. **E**st hominis post lapsum Adæ conditio, ut sese naturalibus suis viribus, & bonis operibus, ad fidem, & invocationem Dei convertere, ac preparare non possit. Quare absque gratia Dei (qua per Christum est) nos præveniente, ut velimus, & cooperante, dum volumus, ad pietatis opera facienda, qua Deo grata sunt, & accepta, nihil valeamus.

De hominis justificatione.

11. **T**antum propter meritum Domini, ac Servatoris nostri Jesu Christi, per fidem, non propter opera, & merita nostra, justi coram Deo reputamur. Quare sola fide nos justificari doctrina est saluberrima, ac consolationis plenissima, ut in homilia de justificatione hominis, fusius explicatur.

De bonis operibus.

Bona opera quæ sunt fructus fidei, & iustificatos sequuntur, 12.
 quamquam peccata nostra expiare, & divini iudicii severi-
 tatem ferre non possunt : Deo tamen grata sunt, & accepta in Chri-
 sto, atque ex vera & vivâ fide necessario profluunt, ut plane ex
 illis, æque fides vivâ cognosci possit, atque arbor ex fructu judi-
 cari.

De operibus ante justificationem.

Opera quæ fiunt, ante gratiam Christi, & spiritus ejus affla- 13.
 tum, cum ex fide Jesu Christi non prodeant, minime Deo
 grata sunt, neque gratiam (ut multi vocant) de congruo merentur.
 Immo cum non sunt facta, ut Deus illa fieri voluit & præcepit,
 peccati rationem habere non dubitamus.

De operibus supererogationis.

Opera quæ supererogationis appellant, non possunt sine arro- 14.
 gantia, & impietate prædicari. Nam illi declarant homi-
 nes, non tantum se Deo reddere, quæ tenentur, sed plus in ejus
 gratiam facere, quam deberent, cum aperte Christus dicat : Cum
 feceritis omnia quæcunque præcepta sunt vobis, dicite, servi inu-
 tiles sumus.

De Christo qui solus est sine peccato.

Christus, in nostræ naturæ veritate, per omnia similis factus 15.
 est nobis, excepto peccato, a quo prorsus erat immunis,
 tum in carne, tum in spiritu. Venit ut agnus, absque macula,
 qui mundi peccata per immolationem sui semel factam, tolletet, &
 peccatum (ut inquit Johannes) in eo non erat : sed nos reliqui e-
 tiam baptizati, & in Christo regenerati, in multis tamen offendi-
 mus

mus omnes. Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

De peccato post Baptismum.

16. **N**on omne peccatum mortale post Baptismum voluntarie perpetratum, est peccatum in Spiritum sanctum, & irremissibile. Proinde lapsis a Baptismo in peccata, locus poenitentiae non est negandus, post acceptum spiritum sanctum possumus a gratia data recedere, atque peccare denique per gratiam Dei resurgere, ac resipiscere: ideoque illi damnandi sunt, qui se quamdiu hic vivant, amplius non posse peccare affirmant, aut vere resipiscen-
bus, veniam locum denegant.

De praedestinatione, & electione.

17. **P**raedestinatio ad vitam, est aeternum Dei propositum, quo ante facta mundi fundamenta, suo consilio, nobis quidem occulto constanter decrevit, eos quos in Christo elegit ex hominum genere, a maledicto & exitio liberare, atque (ut vasa in honorem efficta) per Christum, ad aeternam salutem adducere. Unde qui tam praclaro Dei beneficio sunt donati, illi spiritu ejus, opportuno tempore operante, secundum propositum ejus, vocantur, vocationi per gratiam parent, justificantur gratis, adoptantur in filios Dei, unigeniti ejus Jesu Christi imagini efficiuntur conformes, in bonis operibus sancte ambulant, & demum ex Dei misericordia pertinent ad sempiternam felicitatem.

Quemadmodum praedestinationis & electionis nostrae in Christo pia consideratio, dulcis, suavis & ineffabilis consolationis plena est, vere piis, & hiis qui sentiunt in se vim spiritus Christi, facta carnis, & membra, quae adhuc sunt super terram, mortificantem, animumque ad caelestia, & superna rapientem. Tum quia fidem nostram de aeterna salute consequenda per Christum plurimum stabil-
lit, atque confirmat, tum quia amorem nostrum in Deum vehementer accendit. Ita hominibus curiosis, carnalibus, & Spiritu Christi de-
stitutis,

stitutis, ob oculos perpetuo versari prædestinationis Dei sententiam, perniciosissimum est præcipitium, unde illos diabolus protrudit, vel in desperationem vel in æque perniciosam impurissima vitæ securitatem, deinde promissiones divinas sic amplecti oportet, ut nobis in sacris literis generaliter propositæ sunt, & Dei voluntas in nostris actionibus ea sequenda est, quam in verbo Dei habemus, diserte revelatam.

De speranda æterna salute tantum in nomine Christi.

Sunt & illi Anathematizandi, qui dicere audent unumquemq; in lege, aut scilicet quam profitetur esse servandum, modo juxta illam, & lumen naturæ accurate vixerit, cum sacra litera tantum Jesu Christi nomen prædicent, in quo salvos fieri homines oporteat. 18.

De Ecclesia.

Ecclēsia Christi visibilis est cœtus fidelium, in quo verbum Dei purum prædicatur, & sacramenta, quoad ea quæ necessario exigantur, juxta Christi institutum recte administrantur. Sicut erravit Ecclesia Hierosolymitana, Alexandrina, & Antiochena: ita & erravit Ecclesia Romana, non solum quoad agenda, & caeremoniarum ritus, verum in hiis etiam quæ credenda sunt. 19.

De Ecclesiæ Authoritate.

Habet Ecclesia Ritus sive Cæremonias statuendi jus, & in fidei controversiis authoritatem; quamvis Ecclesia non licet quicquam instituire quod verbo Dei scripto adversetur, nec unum scripturæ locum sic exponere potest, ut alteri contradicat. Quare licet Ecclesia sit divinorum librorum testis, & conservatrix, attamen ut adversus eos nihil decernere, ita præter illos, nihil credendum de necessitate salutis debet obtrudere. 20.

De authoritate Conciliorum generalium.

21. **G**eneralia Concilia, sine iussu, & voluntate principum congregari non possunt, & ubi conuenerint, quia ex hominibus constant, qui non omnes spiritu, & verbo Dei, reguntur, & errare possunt, & interdum errarunt etiam in his quæ ad Deum pertinent: ideoque quæ ab illis constituuntur, ut ad salutem necessaria, neque robur habent, neque authoritatem, nisi ostendi possint e sacris literis esse desumpta.

De purgatorio.

22. **D**octrina Romanensium de purgatorio, de indulgentiis, de veneratione, & adoratione, tum imaginum, tum reliquiarum nec non de invocatione sanctorum, res est futilis, inuicem conficta, & nullis Scripturarum testimoniis innititur: immo verbo Dei contradicit.

De Ministrando in Ecclesia.

23. **N**on licet cuiquam sumere sibi munus publice prædicandi, aut administrandi Sacramenta in Ecclesia, nisi prius fuerit ad hæc obeunda legitime vocatus & missus. Atque illos legitime vocatos & missos existimare debemus, qui per homines, quibus potestas vocandi ministros, atque mittendi in vineam Domini, publice concessa est in Ecclesia, co-optati fuerint, & asciti in hoc opus.

De loquendo in Ecclesia lingua quam populus intelligit.

24. **L**ingua populo non intellecta, publicas in Ecclesia preces peragere, aut Sacramenta administrare, verbo Dei, & priuata Ecclesie consuetudini plane repugnat,

De Sacramentis.

25. **S**acramenta a Christo instituta, non tantum sunt nota professionis Christianorum, sed certa quedam potius testimonia, & efficacia signa gratiæ atque bonæ in nos voluntatis Dei, per quæ

invisibiliter ipse in nos operatur, nostramque fidem in se non solum excitat, verumetiam confirmat.

Duo a Christo Domino nostro in Evangelio instituta sunt Sacramenta, scilicet: Baptismus, & Cœna Domini.

Quinque illa vulgo nominata Sacramenta: scilicet, confirmatio, pœnitentia, ordo, matrimonium, & extrema unctio, pro Sacramentis Evangelicis habenda non sunt, ut quæ, partim a prava Apostolorum imitatione profluxerunt, partim vitæ statum sunt in Scripturis quidem probati: sed Sacramentorum eandem cum Baptismo, & Cœna Domini rationem non habentes, ut quæ signum aliquod visibile, seu ceremoniam, a Deo institutum, non habeant.

Sacramenta non in hoc instituta sunt a Christo ut spectarentur, aut circumferrentur, sed ut rite illis uterentur, & in his dumtaxat qui digne percipiunt salutarem habent effectum: Qui vero indigne percipiunt, damnationem (ut inquit Paulus) sibi ipsis acquirunt.

De vi institutionum divinarum quod eam non tollat malitia Ministrorum.

Quamvis in Ecclesia visibili, bonis mali semper sunt admixti, atque interdum ministerio verbi, & Sacramentorum administrationi præsit, tamen cum non suo sed Christi nomine agant, ejusque mandato, & autoritate ministrent, illorum ministerio uti licet, cum in verbo Dei audiendo, tum in Sacramentis percipiendis. Neque per illorum malitiam, effectus institutorum Christi tollitur, aut gratia donorum Dei minuitur, quoad eos qui fide, & rite sibi oblata percipiunt, quæ propter institutionem Christi, & promissionem efficacia sunt, licet per malos administrentur.

26.

Ad Ecclesiæ tamen disciplinam pertinet, ut in malos ministros inquiratur, accusenturque ab his, qui eorum flagitia noverint, atque tandem justo convicti judicio deponantur.

De Baptismo.

27. **B**aptismus non est tantum professionis signum, ac discriminis nota, qua Christiani a non Christianis discernantur, sed etiam est signum regenerationis, per quod, tanquam per instrumentum, recte baptismum suscipientes, Ecclesiæ inseruntur, promissiones de remissione peccatorum, atque adoptione nostra in filios Dei per Spiritum sanctum visibiliter obsignantur, fides confirmatur, & vi divina invocationis gratia augetur.
- Baptismus parvulorum omnino in Ecclesia retinendus est, ut qui cum Christi institutione optime congruat.

De Cœna Domini.

28. **C**œna Domini non est tantum signum mutua benevolentia Christianorum inter sese, verum potius est Sacramentum nostra per mortem Christi redemptionis.
- Atque adeo, rite, digne, & cum fide sumentibus, panis quem frangimus est communicatio corporis Christi: similiter poculum benedictionis, est communicatio sanguinis Christi.
- Panis & Vini Transsubstantiatio in Eucharistia, ex sacris literis probari non potest. Sed apertis Scripturæ verbis adversatur, Sacramenti naturam evertit, & multarum superstitionum dedit occasionem.
- Corpus Christi datur, accipitur, & manducatur in Cœna, tantum cœlesti, & spiritali ratione. Medium autem quo corpus Christi accipitur, & manducatur in Cœna, fides est.
- Sacramentum Eucharistia, ex institutione Christi non servabatur, circumferebatur, elevebatur, nec adorabatur.

De manducatione corporis Christi, & impi-
os illos non manducare.

29. **I**mpij, & fide viva destituti, licet carnaliter, & visibiliter (ut Augustinus loquitur) corporis, & sanguinis Christi Sacramentum, dentibus premant, nullo tamen modo Christi participes efficiuntur.

efficiuntur. Sed potius tanta rei Sacramentum, seu Symbolum, ad iudicium sibi manducant, & bibunt.

De utraque specie.

Calix Domini laicis non est denegandus, utraque enim pars Domini Sacramenti, ex Christi institutione, & precepto, 30.
omnibus Christianis ex aquo administrari debet.

De unica Christi oblatione in cruce perfecta.

Oblatio Christi semel facta, perfecta est redemptio, propitiatio, & satisfactio pro omnibus peccatis totius mundi, tam originalibus, quam actualibus. Neque præter illam unicam, est 31.
ulla alia pro peccatis expiatio, unde missarum sacrificia, quibus, vulgo dicebatur, sacerdotem offerre Christum in remissionem peccati, aut culpæ, pro vivis & defunctis, blasphemata signata sunt, & perniciosa impostura.

De conjugio Sacerdotum.

Episcopis, presbyteris, & diaconis nullo mandato divino præceptum est, ut aut cœlibatum voveant, aut a matrimonio abstineant. Licet igitur etiam illis, ut cæteris omnibus Christi- 32.
anis, ubi hoc ad pietatem magis facere judicaverint, pro suo arbitratu matrimonium contrahere.

De excommunicatis vitandis.

Qui per publicam Ecclesiæ denuntiationem rite ab unitate ecclesiæ præcisus est, & excommunicatus, is ab universo 33.
fidelium multitudine (donec per pœnitentiam publice reconciliatus fuerit arbitrio Iudicis competentis) habendus est tanquam Ethnicus & publicanus.

De traditionibus Ecclesiasticis.

Traditiones atque cæremonias easdem, non omnino necessari- 34.
um est esse ubique, aut prorsus consimiles. Nam ut varia

ria semper fuerunt, & mutari possunt, pro Regionum, temporum, & morum diversitate, modo nihil contra verbum Dei instituitur,

Traditiones, & caeremonias Ecclesiasticas quæ cum verbo Dei non pugnant, & sunt autoritate publica institutæ, atque probatæ, quisquis privato consilio volens, & data opera, publice violaverit, is ut qui peccat in publicum ordinem Ecclesiæ, quique ledit autoritatem Magistratus, & qui infirmorum fratrum conscientias vulnerat, publice ut cæteri timeant, arguendus est.

Qualibet Ecclesia particularis, siue Nationalis, autoritatem habet instituendi, mutandi aut abrogandi Caeremonias, aut ritus Ecclesiasticas, humana tantum autoritate institutos, modo omnia ad ædificationem fiant.

De Homiliis.

35.

Tomus secundus Homiliarum, quarum singulos titulos huic articulo subiunximus, continet piam & salutarem doctrinam, & hiis temporibus necessariam, non minus quam prior Tomus Homiliarum, quæ editæ sunt tempore Edwardi sexti: Itaque eas in Ecclesiis per ministros diligenter, & clare, ut a populo intelligi possint, recitandas esse iudicavimus.

De nominibus Homiliarum.

Of the right use of the Church.
Against perill of idolatry.
Of repairing and keeping clean
of Churches.
Of good works.
First of fasting.
Against gluttony and drunken-
nesse.
Against excess of apparell.
Of prayer.
Of the place and time of prayer.

That common prayers &
Sacraments ought to
be ministred in a
known tounge.
Of the reverent estima-
tion of Gods word.
Of almes doing.
Of the Nativity of
Christ.
Of the passion of Christ.
Of the Resurrection of
Christ. Of

Of the worthy receiving
of the Sacrament of
the body and blood of
Christ.
Of the gifts of the holy
Ghost.

For the Rogation dayes.
Of the State of Matrimony.
Of Repentance.
Against idleness.
Against rebellion.

De Episcoporum & Ministrorum consecratione.

Libellus de consecratione Archiepiscoporum, & Episcoporum, & de ordinatione presbyterorum, & diaconorum, editus nuper temporibus Edwardi VI. & autoritate Parliamenti illis ipsis temporibus confirmatus, omnia ad ejusmodi consecrationem, & ordinationem necessaria continet, & nihil habet, quod ex se sit, aut superstitiosum, aut impium: itaque quicumque juxta ritus illius libri consecrati, aut ordinati sunt, ab anno secundo prae dicti regis Edwardi, usque ad hoc tempus, aut impofterum juxta eosdem ritus consecrabitur, aut ordinabitur, rite atque ordine, atque legitime statuiumus esse, & fore consecratos, & ordinatos.

36.

De civilibus Magistratibus.

Regia Majestas in hoc Angliae regno, ac ceteris ejus dominis, summam habet potestatem, ad quam, omnium statuum hujus regni, siue illi Ecclesiastici sint, siue civiles, in omnibus causis, suprema gubernatio pertinet, & nulli externae jurisdictioni est subiecta, nec esse debet.

37.

Cum Regiae Majestati summam gubernationem tribuimus, quibus titulis intelligimus, animos quorundam calumniatorum offendi, non damus Regibus nostris, aut Verbi Dei, aut Sacramentorum administrationem, quod etiam Injunctiones ab Elizabetha Regina nostra, nuper editae, apertissime testantur. Sed eam tantum prerogativam, quam in sacris Scripturis a Deo ipso, omnibus piis Principibus, videmus semper fuisse attributam, hoc est, ut omnes status, atque ordines fidei suae a Deo commissos, siue illi Ecclesiastici sint, siue

sive civiles, in officio contineant, & contumaces, ac delinquentes s
gladio civili coerceant.

Romanus pontifex nullam habet jurisdictionem in hoc regno Anglia.

Leges Regni possunt Christianos propter capitalia, & gravia crimina, morte punire.

Christianis licet, ex mandato Magistratus, arma portare & justa bella administrare.

De illicita bonorum communicatione.

38. **F**acultates & bona Christianorum non sunt communia, quoad
jus & possessionem (ut quidam Anabaptista falso jactant) debet
tamen quisque de his quae possidet, pro facultatum ratione, pauperibus
elemosinas benigne distribuere.

De jurejurando.

39. **Q**uomodo iuramentum vanum, & temerarium a Domino
nostro Jesu Christo, & Apostolo ejus Jacobo, Christianis
hominibus interdictum esse sciamur : ita Christianorum Religionem
minime prohibere censemus, quin jubente magistratu in causa fidei,
& charitatis jurare liceat modo id fiat juxta Prophetæ doctrinam, in
justitia, in judicio & veritate.

Confirmatio Articulorum.

40. **H**ic liber antedictorum Articulorum jam denuo approbatus est,
per assensum & consensum Serenissimæ Reginae Elizabethæ
Dominae nostræ, Dei gratia Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Reginae
defensoris fidei, &c. retinendas, & pertotum Regnum Angliæ
exequendus. Qui Articuli, & lecti sunt, et denuo confirmati,
subscriptione D. Archiepiscopi & Episcoporum superioris domus, &
totius Cleri inferioris domus in Convocatione Anno Domini. 1571.

LIBER
QUORUNDAM
CANONUM
DISCIPLINÆ
Ecclesiæ Anglicanæ.

ANNO MDLXXI.

De Episcopis.
De Decanis Ecclesiarum.
De Archidiaconis.
De Cancellariis, &c.
De Aedituis Ecclesiarum.

De Concionatoribus.
De Residentia.
De Pluralitatibus.
De Ludimagistris.
De Patronis, &c.

L O N D I N I,
Apud Johannem Day. 1571.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE CANONICAL

OF THE

ANNO DOMINI

JOHN L. ...

¶ DE EPISCOPIIS.

¶ *Sequuntur in hoc libello certi quidam articuli de sacro ministerio, & procuracione Ecclesiarum, in quos plene consensus est in Synodo a Domino Mathæo Archiepif. Cantuar. & totius Anglia Primæ & Metropolitano, et reliquis omnibus ejus Provincie Episcopis, partim personaliter presentibus, partim procuratoria manu subscribentibus in synodo inchoata Londini in æde Divi Pauli, tertio die Aprilis. 1571.*

OMNES EPISCOPI diligenter docebunt Evangelium, non tantum in Ecclesiis Cathedralibus quibus præsumt, sed etiam passim, per omnes Ecclesias suæ cujusque dioceseos, ubi maxime putabunt expedire.

Imprimis autem cohortabuntur populum ad lectionem, & auditionem Sacrarum Scripturarum: utque statis temporibus conveniant ad suas quique Ecclesias, & diligenter auscultent Sacris Concionatoribus, utque submissæ & audiant pias preces, quæ a Ministro dicuntur, & una precentur ipsi & coelestium Mysteriorum, ut nunc in Ecclesiis nostris autoritate, & jussu totius Regni legitime, & pie procurantur, sint participes.

Episcopus quisque ante Calendas Septembris proximas, advocabit ad se omnes publicos Concionatores, quicunque erunt in sua cujusque diocesi, & ab illis repetet facultates concionandi, quas habent authentico sigillo consignatas, easque vel retinebit apud se vel exstinguet. Deinde, delectu illorum prudenter facto, quoscunque ad illam tantam functionem, veritate, doctrina, judicio, innocentia, modestia, gravitate, pares invenerit, illis novas facultates ultro dabit: ita tamen ut prius subscribant articulis christianæ religionis publice in synodo approbatis) fidemque dent, se velle tueri, & defendere

doctrinam eam, quæ in illis continetur, ut consentientissimam veritati divini verbi.

Episcopus etiam atque etiam considerabit, quod genus hominum admittat in famulitium. Fit enim interdum, ubi hæc cautio & diligentia non adhibetur, ut homines impios & veræ religionis inimicos, & criminosos, & tota vita impuros, & sceleratos admittamus. Ex eo adversarius facile capiet maledicendi occasionem.

Episcoporum famuli in omni vestis genere, ira se modeste & composite ornabunt, ut fratres suos, quos Paulus appellat domesticos fidei, non offendant.

Episcopus nemini posthac manum imponet, nisi instituto in bonis literis, vel in Academia, vel in inferiore aliqua schola: aut qui satis commode intelligat latinam linguam, & probe versatus sit in sacris literis: nec nisi attigerit ætatem illam legitimam, quæ statutis & legibus est constituta; nec nisi cuius vita et innocentia gravium, & piorum hominum, & Episcopo notorum fuerit testimonio commendata: nec si in agricultura, vel in vili aliquo & sedentario artificio fuerit educatus: nec nisi qui titulum (quem appellant) aliquem habeat, ut sit unde vitam tucatur, si Dei permisso, vel in cœcitatem, vel in gravem corporis infirmitatem, vel in morbum diuturnum incidat: nec nisi qui intra ipsius diocesim sacro ministerio functurus sit, nec unquam nisi ubi sacrum aliquod ministerium in eadem diocesi vacare contigerit. Neminem autem peregrinum, & ignotum vel ad sacerdotiorum proventus, vel ad Ecclesiasticum ministerium recipiet, nisi ab illo episcopo, e cuius diocesi discessit, literas commendatitias, quas appellant dimissorias, secum afferat.

Episcopus præbendarum, & beneficiorum suorum proximas secundas aut tertias advocaciones, quas vocant, nulli dabit. Sunt enim & a bonis moribus, & a Christiana charitate alienæ: nec dimissiones tractuum, aut reddituum cujuscunque rectorie, aut Ecclesiastici beneficii quacunque ratione in plurimos annos confirmabit.

Episcopus neminem, qui se otioso nomine Lectorem vocet, & manus impositionem non acceperit in Ecclesie ministerio, versari patietur.

Quivis Archiepiscopus, & Episcopus habebit domi suae sacra Biblia in amplissimo volumine, uti nuper tunc Londini excusa sunt, & plenam illam historiam, quae inscribitur *Momenta Martyrum*, & alios quosdam similes libros ad religionem appositos. Locentur autem isti libri, vel in aula, vel in grandi coenaculo, ut & ipsorum famulis, & advenis usui esse possint.

¶ *Decani Ecclesiarum Cathedralium.*

EOrdem illos libros quos proxime diximus, Decanus quisque curabit emi, & locari in Ecclesia sua Cathedrali, ejusmodi in loco, ut a Vicariis & minoribus canonicis, & Ministris Ecclesiae, & ab advenis, & peregrinis commodè audiri, & legi possint.

Eosdem libros illos, Decanus & Primarius quisque residentiarius, quos appellant Ecclesiae dignitates, eorum quoque famulatio, eosque opportuno aliquo in loco, vel in aula, vel in coenaculo locabunt.

Decanus & Præbendarii diligenter docebunt sacrum Dei verbum, non tantum in Ecclesiis Cathedralibus ubi vivunt, sed etiam in aliis Ecclesiis in eadem dioecesi, maxime vero in illis locis, unde ipsis redditus annui, & stipendia suppeditantur. Quod nisi fecerint, pro Episcopi arbitrio puniantur.

Nullus nec Decanus, nec Archidiaconus, nec Residentarius, nec Præpositus, nec Custos, nec Præfectus, alicujus Collegii, aut Ecclesiae Cathedralis, nec Praeses, nec Rector, nec quicumque ex illo ordine, quocunque nomine censeatur, igitur posthac amictu illo quem appellant *Gravium Amicium*, aut alia ulla veste simili superstitione contaminata. Sed in Ecclesiis quisque suis utentur tantum linea illa veste, quae adhuc Re-

Regio mandato retinetur) & Scholastica Epomide, quæ suo cuiusque Scholastico gradui & loco conveniat.

Quivis Decanus in singulos annos ad minimum quater residebit in Ecclesia sua Cathedrali, ibique singulis huiusmodi vicibus mensem integrum (si fieri potest) docendo verbum Dei & hospitalitatem servando moram faciet, nisi forte gravibus, & urgentibus causis impediatur. Eas autem causas in singulas vices indicabit Episcopo suo. Ubi autem venerit, una cum Præbendariis residentibus curabit, ut statuta illius Ecclesiæ, nisi contraria sint (ut multa sunt) verbo Dei, & statuta huius regni quæcunque sunt, quæ Ecclesiasticum ordinem attingunt, & sacræ Injunctiones, vel a Regia Majestate æditæ, vel ab Episcopo in visitationibus illius Ecclesiæ Cathedralis impositæ, diligenter observentur. Præterea Decanus, & residentiarii quantum maxime possint dabunt operam, ut minores Canonici, aut Vicarii & Ministri Ecclesiæ, ne ignavi, & inutiles vitam ducant in ocio, & illicitis lulis, se exerceant, adiganur ad studia Scripturarum, utque illorum quisque habeat novum Testamentum, non tantum Latino sermone scriptum, sed etiam Anglico.

Decanus & Residentarii curabunt, ne qua alia forma observetur in canendis aut dicendis sacris precibus, aut in administratione sacramentorum, præterquam quæ proposita, & præscripta est in libro publicarum precum : nec ullum admittent peregrinum ad habendam sacram concionem ad populum nisi ci, aut Regia Majestas, aut Archiepiscopus illius Provinciæ, aut illius dioceseos Episcopus facultatem indulerit. Et si ejusmodi aliquis Concionator, ita vel a Regia Majestate, vel ab Archiepiscopo, vel ab Episcopo approbatus, publicabit ad populum pro concione doctrinam aliquam peregrinam, & impiam, & pugnantem, vel cum sacro Dei verbo, vel cum articulis religionis nostræ approbata in Synodo, haud dubie cum eodem verbo Dei consentientibus, vel cum libro publicarum precum. Decanus aut Residentarii primo quoque tempore indicabunt id Episcopo literis suis, & eorum aliquot qui concionantem audierunt manu consignatis, ut ille statuatur quod videbitur. *Ar-*

Archidiaconi.

Quivis Archidiaconus habebit domi suæ, & alios libros, & nominatim eos, qui inscribuntur *Monumenta Martyrum*.

Archidiaconus qui vel jure communi, vel præscriptione habet potestatem visitandi, semel in singulos annos in persona sua, visitabit Provinciam suam, neque quenquam sibi substituet officialem, nisi qui in Academia fuerit educatus, & juri civili operam dederit, & annum ætatis vicesimum quartum compleverit, & non solum doctrina, sed etiam gravitate, & modestia par sit, obtundo illi muneri.

Archidiaconi, & illorum substituti, quos appellant officiales, in visitationibus suis vocabunt clerum ad rationem, quantum quisque promoverit in studio scripturarum, & quicumque ex illo ordine Magisterium Artium in Academicis non attigerint, illis proponunt partem aliquam novi Testamenti memoriter ediscendam, eosque in proxima synodo ad repetitionem adigent, & contumaces, & negligentes Episcopo indicabunt.

Peracta visitatione Archidiaconus significabit Episcopo, quos invenerit in quodque decanatu, ea doctrina, & judicio præditos ut digni sint qui præ concione doceant populum, & præsent aliis. Ex illis Episcopus potest delectum facere, quos velit esse Decanos rurales.

Archidiaconi in omnes delinquentes severe, & graviter animadvertent, neque connivebunt ad vitia, aut quenquam quem constar offendisse, impune abire patientur.

Archidiaconi curabunt, ut forensium suorum actorum memoriarum fideliter & tuto conserventur, & semel in singulos annos adferent ad Episcopum suum originalia exemplaria omnia Testamentorum, quæ coram ipsis anno superiori probata fuerint, ut ea in Episcopi registro afferuerint, conias autem illorum testamentorum ad usum suum ipsi sibi describent, si velint.

¶ Cancellarii, Commissarii, Officiales.

Quivis Cancellarius, Commissarius, & Officialis erit institutus in legibus Ecclesiasticis & civilibus, qui annum ætatis vicesimum sextum attigerit, & in scholis doctrinæ nomine gradum aliquem susceperit, & in forensibus causis mediocriter versatus fuerit, de cujus vita & moribus nullus similiter sermo audiat. Ad hæc quivis horum, aut erit in sacro ministerio, aut si non erit, rathen animo toto & ferventi zelo erga religionem feretur, idque aperte & ingenue præ se feret: & antequam in functionem ingrediatur, sacramento se obstringet, de authoritate & primatu Principis, atque etiam subferbet articulis de religione in Synodo Episcoporum approbatis.

Nullus horum, nec Cancellarius, nec Commissarius, nec Officialis in cognitione causarum procedet usque ad ferendam sententiam excommunicationis nisi tantum in causis instantiarum. In correctionis negotiis, alia quidem facient omnia quæ de jure possunt, & solem fieri.

Excommunicationis autem sententiam deferent tantum ad Episcopum: eamque aut ipse per se pronuntiabit, aut gravi alicui viro in sacro ministerio constituto, pronuntiandum committet. Postquam autem sententiam tulerit, addet insuper commonendi populi, & terroris causa, formulam illam verborum, quæ postea suo loco subjicietur, atque etiam aliam formulam similem, quæ servanda sit in denuncianda ad populum excommunicatione, curabit describi, & mitti ad singulos Ecclesiarum præfectos, ut habeant quo utantur, si usus postulerit. Commurationem autem injunctæ poenitentiae, nec Cancellarius faciet, nec Archidiaconus, nec Officialis, nec Commissarius. Ea potestas multis gravibus de causis Episcopo soli reservabitur, aut si quem alium, Episcopus ad eum usum speciali mandato designabit.

Ecclesiasticus Judex cujuscunque loci aut ordinis, neminem

excommunicatum absolvet Domi suæ, aut alioqui in privatis ædibus: sed tantum publice, & pro tribunali.

Cancellarii, Officiales, Commissarii, omnem adhibebunt diligentiam, ut cæteri omnes qui ipsorum jurisdictioni subjiuntur, officium faciant. Imprimis vero ut Rectores, Vicarii, & Ministri Ecclesiarum, studiose versenter in sacris literis, & sibi libros ordini & professioni suæ congruentes, comparent, ut quicumque ad Magisterium Artium non accesserit, emat sibi duos libros novi Testamenti alterum Latine translatus, alterum Anglice, ut illorum quisque memoriter ediscat eam pensam Scripturarum quæ illi vel ab Ecclesiastico Iudice ordinario, vel ab alio cujus fidem & industriam, Episcopus eligere maluerit, fuerit imposita: ut observent ordines & rursus descriptos in libro Publicarum precum, tam in legendis sacris Scripturis, & precibus dicendis, quam etiam in administratione Sacramentorum, ut neve detrahant aliquid, neve addant, neve de materia, neve de forma: ut honeste se gerant, & in gravi vestitu, in libello admonitionum proposito, modeste & decenter ambulent: utque si familiam habeant, & uxores non habeant, mulierem aliam domi suæ ne alant nisi aut matrem, aut sororem, aut neptem ex fratre aut sorore: quod si coelibes vivant & uxores non habeant, in taberna aut caupona cibum ne capiant, sed honesta aliqua in domo in eadem parochia, ubi sine suspitione possint vivere: ut ne ludant aleam, neve chartis, aut aliis improbatis lusibus se exerceant: ut arcu tantum utantur & sagittis, idque animi causa, ut modeste, & in tempore, ne vel ab officio faciendo, vel a sacrarum Scripturarum studiis auferantur.

Videbunt etiam ne Rector, Vicarius, aut Parochus uspiam inserviat, vel in capella, vel in oratorio, aut publicas preces dicat in cujusque privatis ædibus, nisi Episcopus illi autographo suo, & manus suæ subscriptione ejus rei potestatem fecerit: Neve Rector aut Vicarius, aut Parochus inserviat plusquam uni Ecclesiæ, aut Capellæ uno die.

Quivis Minister Ecclesiæ, antequam in sacram functionem ingrediaur, subscribet omnibus Articulis de Religione Christiana, in quos consentum est in Synodo: & publice ad populum, ubicunque Episcopus jussit, patefaciet conscientiam suam quid de illis Articulis, & universa doctrina sentiat. Semel autem receptus in sacrum ministerium, ab eo impofterum non discedit, nec se aut vestitu, aut habitu, aut in ulla vitæ parte geret pro Laico.

Quivis Rector Ecclesiæ, Vicarius, aut Parochus, quotannis ante vicefimum diem a Paschate, exhibebit Episcopo, ejusve Cancellario aut Commissario, nomina & cognomina Parochianorum suorum tam marium quam sceminarum (eorum inquam) qui cum exegerint annum ætatis suæ decimum quartum, tamen ad sacrosanctam Communionem (uti statutis & legibus Ecclesiasticis hujus regni teneantur) non accesserint, quique subire examen Ecclesiastici ministri de ediscendo Catechismo, & articulis Christianæ religionis tractaverint: quique Parentes aut Domini, liberos aut famulos suos ad audiendam discendumque eundem illum Catechismum constitutis temporibus ad Ecclesiam mittere contempserint. Neminem autem patiatur de sacro lavacro infante in sulcipere, nisi qui ad mensam dominicam accesserit, & sanctorum mysteriorum particeps fuerit: ad mysteriorum autem Communionem neminem admittet, qui Catechismum, & articulos fidei non dediderit.

Omnibus dominicis, & festis diebus, Rectores, Vicarii, & Parochi ita mature & convenienter captato tempore venient ad Ecclesias, ut Parochiani confectis rebus suis, cum liberis & famulis possint eodem occurrere. Ibi vero reverenter (uti par est) & pie peragent sacrum mysterium, ita clare, aperte, distincte, ut populus audire, & intelligere possit quid dicatur, & ex eo consolationem, & fructum capere. Eandem pietatem & reverentiam in sacrosanctis etiam mysteriis retinebunt, modo ne ad superstitionem, aut adorationem, aut idolatricum cultum vergant. Quod si tempore
sacra

sacrae Communionis nulla erit concio de scripto & e pulpito pronunciabunt unam aliquam, aut aliam ex illis homiliis, quas jam antea publicavimus in illum usum. Interim cohortabuntur populum, ut diligenter veniant ad Ecclesias, ut quae legantur, quaeque dicantur attente audiant, utque se toto illo tempore reverenter, & modeste gerant. Et ne piorum animi, insolentia & irreligiosa levitate offendantur, curabunt ne juvenes, praesertim rustici, quorum ingenia procliviora fere sunt ad neglectum pietatis, & nequitiam : neve pulsent campanas, neve per templum obambulent, neve inter se otiose colloquantur, neve aut risu, aut strepitu, aut scurrilibus ineptiis, vel ministrum impendant, vel offendant populum.

Admonebunt populum, ut frequentius accedant ad sacram communionem, utque jam antea tota mente (uti par est) sese praeparent. Et ut omnes intelligant quid debeant Deo optimo maximo, quid Principi, quem colere ac venerari debent ut Vicarium Dei : quid legibus : quid magistratibus : quid fratribus suis : quid populo Dei, omnibus dominicis & festis diebus statim a meridie praesto erunt in templis, ibique minimum ad duas horas legent, & docebunt Catechismum, & in eo instituent omnes suos omnium aetatum, atque ordinum, non tantum puellas aut pueros, sed etiam si opus erit grandiores. Imprimis vero admonebunt adolescentes & juvenes, non tantum mares, sed etiam foeminas, cautum esse legibus, ne quis illorum vel accedat ad sacram Communionem, vel contrahat nuptias, vel infantem e sacro fonte suscipiat, nisi antea didicerit rudimenta religionis Christianae & possit ad omnes partes Catechismi convenienter, & dextre respondere.

Quod si Rectores, Vicarii, Parochi, vel concionari non possint, vel facultatem concionandi ab Episcopo non acceperint, tamen docebunt pueros prima elementa legere, scribere, noscere officium suum, quid debeant Deo, quid parentibus, quidque aliis : & si quos ex illis viderint ea esse indole, ut possint institutione, atque cultu ad litterarum cognitionem

pervenire hortabuntur parentes, ut eos deducant ad Scholam, ut imbuti bonis disciplinis possint aliquando idonei esse ad sacrum Dei optimi maximi Ministerium; quos autem hebetiores, & ingenio a literis alieniore esse senserint, ut eos curent, vel ad alias artes, vel etiam ad opus rusticum ablegari.

Admonebunt etiam Parochianos suos magnis & gravibus de causis, constitutum esse in Synodo a Reverendissimo Patre, Domino Mathæo Archiepiscopo Cantuar. & aliis Episcopis, ne liberi contrahant Matrimonium sine consensu parentum, neve juvenis contrahendi potestatem habeat, ante annum ætatis suæ decimum sextum, neve Puella ante decimum quartum.

¶ *Æditui Ecclesiarum & alii selecti viri.*

ÆDitui pro consuetudine suæ quique Parochiæ, Parochianorum suorum, & ecclesiastici sui ministri suffragiis, eligentur: alioqui æditui non erunt: nec amplius quam unum annum durabunt in illo munere, nisi forte iterum eligantur. Omnes autem Æditui semel in singulos annos reddent justam rationem earum pecuniarum, quæ in suas manus pervenerunt: atque etiam indicabunt particulatim quos sumptus fecerint in facta recta & usum Ecclesiæ. Postremo vero discedentes ab officio, quicquid pecuniarum, aliarumque Ecclesiasticarum rerum supererit, & in ipsorum erit potestate, id omne bona fide tradent Parochianis, ut ab illis rursus tradi possit proximis ædituis.

Æditu curabunt ut Ecclesiæ, plumbo, tegula materia, vitro, diligenter & probe reficiantur, ne vel minister, vel populus, aut in sacro ministerio & cultu Dei, aut in cœlestium mysteriorum tractatione, aut in habenda & audienda communionem, cœli injuriis quatiatur. Imprimis autem operam dabunt, ut in omni Ecclesiastico conventu pax quam maxime conservetur & in omnibus Episcoporum atque Archidiaconorum visitationibus, fideliter & nominatim detegant, atque indicabunt eos omnes qui sese in Ecclesia immodeste gesserint,

rint, quique vel intempeſtiva pulſatione campanarum, vel ambulationibus, vel colloquio & ſtrepitu, miniſtrum aut con-
cionatorem impediverint.

Aeditui curabunt ut ædes ſacræ, munde & ſanctè conſer-
venter, ne cuiquam vel pulvere, vel ramentis, vel ſordibus,
moveant naſeam. Curabunt etiam ut ſacra Biblia ſint in
ſingulis Eccleſiis in ampliffimo volumine (ſi commode fieri
poſſit) qualia nunc nuper Londini excuſa ſunt, ut liber pub-
licarum precum, ut ſacræ homiliæ, utque homiliæ, que nuper
ſcriptæ ſunt contra rebellionem, ſint in ſingulis Eccleſiis.
Hos libros quam maxime integros & mundos eſſe conven-
nit : Laceros autem aut ſordidos nullo modo, ne populo
faſtidium, & contemptum pariant. Curabunt menſam ex
aſſeribus compoſite junctam, quæ adminiſtrationi ſacro ſanctæ
communioneſ inferviat : & mundum tapetem, qui illam con-
tegat : & ſuggeſtum commodum, unde cæleſtis doctrina
publicetur. Curabunt inſuper ut omnia illa ſolaria, in qui-
bus cruceſ ligneæ aliquando proſtabant, & aliæ reliquæ ſu-
perſtitionis prorſus e medio auferantur, utque templorum pa-
rietes nova fidelia inducantur, & lectiſſimis ſanctarum ſcrip-
turarum ſententiis illuſtrentur. Ut illarum lectione & admo-
nitu, populus poſſit ad pietatem commoveri. Poſtremo cura-
bunt ut in ſingulis Eccleſiis ſit ſacer ſons, non pelvis, in quo ba-
ptiſmus miniſtretur, iſque ut decenter & munde conſervetur.

Admonebunt etiam Caupones, & Tabernarios, qui ven-
dunt edulia, ne quem in cauponam, aut tabernam ſuam re-
cipiant toto illo tempore, quo aut habebitur concio, aut ſa-
crum miniſterium peragetur. Quod ſi quis per contemp-
tum, & contumaciam contra fecerit, & illum ipſum, & eoſ
quos ad ſe receperit, nominatim in proxima viſitatione indi-
cabunt. Si quis vel aperto adulterio ; vel ſtupro, vel inceſtu,
vel ebrietate, vel jurandi conſuetudine, vel lenocinio, vel u-
ſura, vel alia demum quacunque impuritate vitæ, & nequitia,
fratres offenderit, illos aeditui amice, & fraterne admone-
bunt, ut reſpiſcant. Quod niſi fecerint, indicabunt eoſ
nominatim;

nominatim vel Reſtori, vel Vicario, vel Parocho, ut ab illis aſperius, & vehementius admoneantur, & ſi perrexerint, tantisper dum redeant ad ſanitatē, a ſacra communione arceantur. Utque qui incontinenter, & laxē vivunt, pro meritis ſuis legum ſeveritate caſtigentur. Idem æditi eoſdem illos adulteros, fornicarios, inceſtos, ebrioſos, juratores, lenones, uſurarios, in Episcoporum & Archidiaconorum viſitationibus patefacient.

Æditi convivias, ſympoſia, coenas, & invitationes publicas in templis celebrari non patientur: nec campanas ſuperſtitioſe pulſari, vel in vigilia animarum, vel poſtridie omnium ſanctorum, qui dies non ita pridem geniis mortuorum ſacra erat, nec omnino unquam, ubi pulſandi conſuetudo ad ſuperſtitionem videtur inclinare. Illis autem tantum temporibus pulſari permittent, quæ in libello admonitionum deſcripta ſunt, & ad eundem tantum uſum, eodemque tantum modo.

Nundinas, & mercatus publicos celebrare, & fontes ſententia iudicis condemnatos, neci dedere, & ſupplicio afficere diebus dominicis non licebit.

Non patientur ut quiſquam ex circumforaneis iſtis tenuibus, & ſordidis mercatoribus, qui aciculas & ligulas, & crepundia, & res viles & minutas circumferunt ac diſtrahunt, quos pedarios, aut pedularios appellant, proponant merces ſuas vel in cœmiteriis, vel in porticibus eccleſiarum, aut uſpſiam alibi diebus feſtis, aut dominicis, interim dum peragitur pars aliqua ſacri miniſterii, aut habetur ſacra concio; nec ut mendici aut erroneſ, quibus nulla eſt certa ſedes, toto illo ſacrorum aut concionum tempore, hæreant in cœmiterio, vel in porticu ſed mandabunt, ut aut ingrediantur, aut diſcedant.

Obſervabunt etiam atque inquirent diligenter ecqui ex Parochianis, temporibus lege conſtitutis, aut non veniant ad eccleſias, aut tardius & negligentius veniant. Quoſque invenierint deliquiſſe, in eos ex legum præſcripto animadvertent. Obſervabunt etiam, ecquid omnes ac ſinguli Parochiani toties
acce-

accedant ad ſacram communionem in ſingulos annos, quoties leges & ſtatuta jubent, ecqui etiam peregrini atque advenæ ex aliis Parochiis, frequentius & uſitatus veniant ad eccleſiam ſuam, illoſque Parocho ſuo indicabunt, ne illoſ fortè recipiat ad ſacram communionem inter alioſ, ſed ad ſuoſ potius Parochoſ rejiciat.

Nullum nec Rectorem, nec Vicarium recipient ad miniſterium eccleſiæ ſuæ, niſi quem Episcopuſ inſtitutione ſua approbaverit, & in poſſeſſionem illiuſ eccleſiæ mandato ſuo miſſerit. Nec Parochum recipient niſi literis & ſigillo episcopuſ, nominatim illi eccleſiæ commendatum. Quod ſi Rector, Vicariuſ, aut Parochuſ aliter ſe gerat in miniſterio ſuo obcundo, aut quod male & obſcure, & conſuſe legat, aut quod ſolutuſ & laxiuſ vivat, quam hominem par ſit ejuſ ordinis, & ex ea re gravis offenſio ſuſcipietur: Aeditui eum mature deferent ad episcopum, ut quam primum animadverſio aliqua, & vitii emendatio conſequatur.

Utque Episcopuſ intelligat, quæ conciones habitæ fuerint in ſinguliſ Eccleſiis ſuæ dioceſeoſ; Aeditui curabunt, ut nomina omniuſ Concionatorum qui ad ſe alicunde venerint, annotenter in libello quem habebunt paratum in eum uſum, utque in eodem libello concionator quiſque ſubſcribat nomen ſuum, & diem quo habuerit concionem, & ejuſ Episcopuſ nomen a quo acceperit concionandi poteſtatem.

Poſtremo Aeditui diligenter obſervari curabunt ea omnia, quæ ad ipſorum officia pertinebunt, quæque Regiſ inſtitionib; & in libello admonitionum continentur, quæque vel ab Archiepiscopuſ, vel ab Episcopuſ in ſuiſ cujuſque viſitationib; ad uſum eccleſiarum proponenter. Quod ſi quiſ eoſ vel jurgiſ petulanter infeſtetur, vel etiam in juſ trahat, quod officium fecerint, & erranteſ detexerint, id quoque; indicabunt episcopuſ, ut ejuſ opera & ſtudio faciliuſ a moleſtia liberentur.

¶ *Concionatores.*

Nemo nisi ab episcopo permissus in parochia sua publice prædicabit, nec posthac audebit concionari extra ministerium, & ecclesiam suam, nisi potestatem ita concionandi acceperit, vel a Regia Majestate per omnes regni partes, vel ab Archiepiscopo per provinciam, vel ab episcopo per diocesim. Nulla autem potestas concionandi firma erit impofterum, aut auctoritatem aliquam obtinebit, nisi tantum quæ impetrata fuerit post ultimum diem Aprilis, qui fuit in An. 1571. Concionatores modeste & sobrii in omne viræ parte sese gerent.

Imprimis vero videbunt, ne quid unquam doceant pro concione, quod a populo religiose teneri & credi velint, nisi quod consentaneum sit doctrinæ veteris aut novi testamenti, quodque ex illa ipsa doctrina catholici patres, & veteres episcopi collegerint. Et quoniam articuli illi religionis christianæ in quos consentum est ab episcopis in legitima sancta synodo, jussu atque auctoritate serenissimæ principis Elizabethæ convocata, & celebrata, haud dubie collecti sunt ex sacris libris veteris & novi testamenti, & cum cælesti doctrina, quæ in illis continetur, per omnia congruunt, quoniam etiam liber publicarum precum, & liber de inauguratione Archiepiscoporum, episcoporum, presbyterorum, & diaconorum, nihil continent ab illa ipsa doctrina alienum, quicumque mittentur ad docendum populum, illorum articulorum auctoritatem & fidem, non tantum concionibus suis, sed etiam subscriptione confirmabunt. Qui secus fecerit, & contraria doctrina populum turbaverit, excommunicabitur.

Inter concionandum utentur veste quam maxime modesta, & gravi, quæ deceat, atque ornet ministrum Dei, qualisque in libello admonitionum descripta est. Nec pecuniam pro concione, aut mercedem ullam exigent: sed victu tantum

ramenti & simpliciter apparatus, & unius noctis hospitio contenti erant.

Vanas & aniles opiniones, & hereses, & errores Pontificios, a doctrina, & fide Christi abhorrentes, non docebunt: nec omnino quicquam, quo imperita multitudo, vel ad novitatis studium, vel ad contentionem inflammetur. Semper autem propendent ea, quæ ad edificationem faciant, & auditores Christiana concordia, & charitate concilient.

¶ Residentia.

Alientia Pastoris a domino grege, effectura illa negligentia, quam videmus in multis, et destitutio ministerii, est res ex in se recta, et honesta in vulgus, et perniciosa Ecclesie Dei. Itaque hortamur omnes Pastores ecclesiarum in Domino Jesu, ut quam primum redeant ad Patet hias quique suas, et diligenter doceant Evangelium, et pro fructuum suorum ratione alant familiam, & hospitalitate juvent pauperes, ibique versentur in singulos annos, non minus quam sexaginta dies.

¶ Pluralitas.

Non licebit cuiquam cuiuscumque sit gradus, aut ordinis, pluraquam duo Ecclesiastica beneficia obtinere eodem tempore. Neque cuiquam omnino licebit obtinere duo beneficia; si plusquam viginti sex milliaris distincta sint.

¶ Ludimagistri.

Non licebit cuiquam docere literas, et instructere pueros, nec publice in schola, nec privatim in cuiusquam ædibus, nisi quem Episcopus ejus diocesis approbaverit, cuique sub authentico sigillo suo docendi potestatem fecerit. Hoc autem loco primatiam nobilitatem

honoris causa excipimus. Episcopus autem nullum Ludimagistrum approbabit, nec illo munere dignum censebit, nisi quem suo iudicio doctum, & illo loco dignum invenerit, quemque de vita & moribus, & imprimis de religione videat priorum hominum testimonio commendari.

Ludimagistri nullam docebunt grammaticam, nisi eam quam solam Regia Majestas per omne regnum in omnibus scholis legi mandavit; nec alium latinum Catechismum quam qui ædius est Anno. 1570. quem etiam Anglice rediditum, pueros, qui Latine nesciunt, docere volumus.

Alios autem libros docebunt, unde Latini Græcique sermonis copia & puritas addisci possit, & eos imprimis qui ad notitiam Christi, & pietatem faciant. Semel autem in singulos annos indicabunt Episcopo, quos habeant ex omnium numero rectissimos, qui ea sint indole, eoque profectu in literis ut spes sit, vel ad functionem politicam, vel ad sacrum ministerium fore accommodos. Hac spe parentes inducti, eos libentius alent ad literas.

Imprimis vero ita instruent, & formabunt linguas puerorum, ut aperte, clare, distincteque pronuncient. Et quoties habebitur sacra concio, eos vel eruant, vel adducant ad templum, ut statim a teneris incipiant erudiri ad pietatem, neve negligenter audierint, ubi redierint ad scholam, vocabunt singulos ad examen quid ex illa concione didicerint: quoque magis pueriles animi ad virtutem & industriam excitentur, otiosos & ignavos reprehendant, attentos & diligentes collaudabunt.

¶ Patroni & Proprietarii.

Episcopus graviter & studiose cohortabitur Patronos beneficiorum, ut cogitent necessitates Ecclesiae, & ante oculos habeant ultimum illum diem, & iudicium, & tribunal Dei. Itaque ut neminem promoveant ad munus ecclesiasticum, nisi qui doctrina, iudicio, pietate, probitate

bitate vitæ, & innocentia possit onus tam grave sustinere, ut nihil in ea re nisi integre incorrupte & sincere faciant. Scēnim usuram omnibus honestis & legitimis rationibus; ut verum possit inveniri. Quod si vel in ipsa præsentatione, vel etiam postea senserit corruptelam ullam, aut Simoniacum commercium, quocunque modo, quantumvis obscure, vel directe, vel indirecte, vel per ipsum, vel per alios intercessisse, ut ad ipsum vel pecunia, vel pretium, vel commoditas aliqua, vel pars aliqua fructuum perveniret, velle se facti nequitiam, & Simoniam publicare & palam facere, non tantum in Cathedrali Ecclesia, sed etiam alibi, ad illius probum, & dedecus sempiternum: & presbyterum quem ita nequiter præsentaverit, non tantum a sacerdotio, in quod mala fide ingressus sit, sed etiam ab omni ministerio, & a tota dioecesi remove.

Domina Regina humiliter & submisit roganda est, ut ratio aliqua ipsius permissu & iussu ineatur, ut in Ecclesiis, quæ ad illam proprietario jure pervenerunt, Cancelli quam primum reficiantur, ut annuum stipendium peragendo sacro ministerio, constituatur. Nunc enim multis in locis, & Cancelli scđum in modum corruerunt, & ministerium Ecclesiæ propter stipendii viliratem destituitur.

Episcopus curabit ut iustum Inventarium, quodque vocant terrarium, omnium agrorum, pratorum, hortorum, pomariorum, quæ ad Rectoriam aliquam, aut Vicariam pertinent, ex proborum hominum inspectione sumatur, & in archia sua referatur, ad rei memoriam sempiternam.

Episcopus non patietur Procuratorem alicujus beneficii ullam habere potestatem in ministrum Dei, ut eum vel admittat, vel rejiciat. Neque minister minus a quoquam accipiet nomine stipendii, quam decem libras.

Omnia matrimonia, quæ uspiam contracta sunt intra gradus cognationis, aut affinitatis prohibitos in 18. Leviticæ, auctoritate Episcopi dissolventur: maxime vero, si quis, priore uxore demortua, ejus sororem uxorem duxerit: hic enim gra-

gradus communi doctorum virorum consensu & iudicio putatur in Levitico prohiberi.

Non licebit cuiquam matrimonium contrahere inter illos gradus, qui in tabula a reverendissimo patre Domino Archiepiscopo Cantuariensi, in eum usum scripta & publicata, prohibeatur.

Forma sententiæ excommunicationis.

Fratres, quoniam quicumque profitemur nomen Christi Jesu, sumus omnes membra ejusdem corporis, & par est, ut unum membrum alterius membri sensu, & dolore afficiatur: pro officii mei ratione, significo vobis, A. B. publice accusatum esse de adulterio, in quo, fama est, eum vixisse nequiter, & turpiter, cum ipsius dedecore, & infamia, & gravi offensione Ecclesie Dei: & ea causa, ut insignis illa turpitudine supplicio aliquo afficeretur, ad Episcopi tribunal, vocatum esse. Et quoniam praedictus A. B. conscientia nequitia sua, ad diem legitime dictum comparere contempsit, & se iustitia contumaciter subduxit, & alios exemplo suo ad similem contumaciam animavit, idcirco hoc etiam vos insuper admonitos volo, Episcopum nostrum, nomine, atque auctoritate Dei optimi maximi excommunicasse illum ab omni societate Ecclesie Dei, & tanquam membrum emortuum amputasse a Christi corpore. Hoc ille in statu versatur hoc tempore, & in tanto discrimine animæ suæ. Deus Paulus admonitus instinctu divini spiritus, jubet ut talium hominum societatem, & contubernia fugiamus, ne participes simus ejusdem sceleris. Tamen, ut, Christiana charitas nos moneat, quoniam ipse pro se orare non vult, nec periculum suum intelligit, oramus Deum omnes ejus nomine, ut aliquando agnoscat miseriam, & fœditatem vitæ suæ, & agat poenitentiam, & convertatur ad Deum, Deus enim noster est misericors, & potest lapsos etiam a morte revocare.

